

11 ОКТОМВРИ — Републички одбор на Сојузот на здруженијата на борците од НОВ на Македонија, Скопје 1972, стр. 181 + 14

По повод 30 годишнината од НОВ и Народната револуција, односно денот на востанието на македонскиот народ 11 Октомври 1941 година, Републичкиот одбор на СЗБ од НОВ на Македонија под редакција на Владимир Иваноски и Перо Коробар, во издание на Центарот за професионална рехабилитација во Скопје ја издаде публикацијата 11 Октомври како јубилејна и приодна спомен збирка на тој значаен настан од нашата историја.

Публикацијата изнесува 181 страница и прилог — драмски колаж од писмата на антифашистите осудени на смрт, 14 страници и 9 приодни уметнички илустрации.

Физиономијата на публикацијата тематски иако хомогена во смисла на пригодниот јубилеен карактер, сепак по својата композиција и по обликот, формата и видот на прилозите ја прават хетерогена и на нејзината физиономија и даваат белег на пригодна збирка. Во себе таа содржи и литературни состави и информативно-инструктивни написи и мемоарско-хроничарски записи и научни и стручни историски прилози.

Видлива е желбата на издавачот публикацијата да стане периодична како списание на Организацијата. Реализацијата на таа желба би претставувала значаен придонес за нашата стварност, посебно за историографијата, меѓутоа и поголема обврска, грижа и одговорност околу одредувањето на нејзиниот карактер и физиономијата.

Литературниот прилог на публикацијата содржи неколку песни од револуционерната поезија на Кочо

Рацин, Адо Шопов, Блаже Конески, Славко Јаневски и други.

Информативно-инструктивните написи иако по обем мали зафаќаат поголем дел на публикацијата. Во нив се информира за развојот и застапеноста на различните културно-просветни дејности и манифестации во текот на НОВ и се укажува на убавите традиции коишто треба и во иднина да се негуваат и развиваат. Еве неколку наслови од таа проблематика: З. Биљановски — Борците на НОВ и натаму се прогресивните сили на општеството; П. Коробар — Револуционерните традиции и современите текови; В. Ивановски — Кон генезата на мемоарската литература; Г. Кучуловска — Собирање и обработување на музејската документација; П. Богданов — Кочко — За културниот живот кај борците; Д. Ортаков — Богатството на музичкиот израз; Т. Момировски — Револуцијата и литературата и т.н.

Во мемоарско-хроничарските прилози има вредни записи кои го запознаваат читачот автентично и документирано за извесни прашања и настани од времето на НОВ. Посебно внимание заслужуваат записите на Христо Андоновски — Форми на окупација во Егејскиот дел на Македонија во текот на Втората светска војна; Хранислав Ракиќ — Јужна Србија како значаен фактор во системот на партиските врски меѓу ПК на КПЈ за Македонија и ЦК на КПЈ во 1941 и 1942 г.; Боро Мокров — Печатот од периодот на НОВ и други.

Погоре истакнавме дека публикацијата содржи и вредни научни и стручни прилози во коишто главно

се обработуваат прашања и настани од НОВ и Народната револуција и прилози од библиографски карактер. Овој дел од прилозите и даваат на публикацијата посебна вредност и значење од аспект на историографијата и како такви допринесуваат за популаризација на нашата историја. Тука ќе ги истакнеме прилозите: Д-р Владо Ивановски — Македонската историографија за НОВ и Револуцијата на Македонија (1941—1944); Д-р Растислав Терзиоски — Библиографско-критички осврт на поважната историска литература од српскохрватското јазично подрачје за настаните во Македонија во периодот на НОВ и Револуцијата (1941—1944); Ристо Кирјазовски — Културно-просветната дејност на македонците од југозападниот егејски дел на Македонија во времето на НОВ; Боро Митревски — Петнаесеттиот корпус во завршните борби за ослободување на Југославија; Масар Кодра — Соработката на албанскиот

и македонскиот народ во текот на НОВ (1941—1944); Војо Кушевски — Историографијата на НОВ и наставата по историја и т.н. Веднаш треба да истакнеме дека прилозите од оваа област во поголемиот број не се објавуваат првпат во оваа публикација, туку тие се порано објавени или пак се читани на различни симпозиуми и советувања. Секако ова ја намалува оригиналната вредност на публикацијата и ја сведуваат на ниво на збирка на веќе објавени трудови. Но и покрај тоа за својот поширок круг на читатели публикацијата ги доближува и ги прави подостанни дотичните историографски достигнуања и допринесува за популаризација на нашето револуционерно историско минато. Токму во тоа и ја гледаме корисноста на нејзиното делување и оправданоста на нејзиното излегување во јавноста.

Б. Ц.

OMLADINA U ANTIFAŠISTIČKOM POKRETU JUGOSLAVIJE 1936—1945 — Zbornik radova naučnog skupa — Bihać, 25—26. IX. 1969. Pretsjednštvo SOJ Beograd, Muzej Prvog Zasedanja AVNOJ-a, regionalni muzej Bihać. Banja Luka 1972.

Во септември 1969 година, во градот Бихаќ, Народна Република Босна и Херцеговина се одржа научен собир на тема: „Младината во Антифашистичкото движење во Југославија 1936—1945 година“ за чија работа Гласникот на Институтот за национална историја своевременно објави приказ од д-р Владо Ивановски, истакнувајќи го во него значењето на овој собир, проблемите претресувани на истиот и сл.

Деновите имавме веќе прилика материјалите од тој значаен собир да ги видиме публикувани во посебен зборник под горниот наслов.

Редакцијата на Зборникот, сметајќи дека и најмалиот прилог претставен на научниот собир ќе биде од полза за научната јавност, па околу 400 страници ги објавува сите соопштенија, реферати и дискусии поднесени на собирот.

Бројните трудови објавени во Зборникот зафаќаат најразлична проблематика што се движи во рамките на насловната тема на Зборникот. Од вкупно 31, 14 реферати и соопштенија се однесуваат на проблемите од историјата на младинското